

A Központi Statisztikai Hivatal elnökének

24/2011. KSH utasítása

az anonimizált mikroadatokhoz való kutatósobai hozzáférés szabályairól

A Központi Statisztikai Hivatal támogatja a statisztikai adatok tudományos célú kutatását, tudományos haladást elősegítő felhasználását. Ezt a támogatást azonban csak az egyedi statisztikai adatok kiemelt szintű védelmével, az adatvédelemmel kapcsolatos jogszabályi rendelkezések szigorú betartásával adja meg. Ennek figyelembevételével az anonimizált mikroadatokhoz való kutatási célú hozzáférés biztosítása érdekében a következő utasítást adom ki.

1. §

- (1) Az utasítás hatálya a KSH anonimizált mikroadataihoz való hozzáférés érdekében a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) kutatósobáját igénybe vevő kutatókra és a kutatósoba működtetésében, üzemeltetésében, a mikroadatok kiadásában résztvevő szervezeti egységeire terjed ki.
- (2) A kutatósobában az anonimizált mikroadatokhoz való hozzáférés kizárólag kutatási célból biztosított.
- (3) A kutatósoba működtetéséért, üzemeltetéséért, a mikroadatok kiadásáért az alábbi szervezeti egységek felelősek:
 - a) Tájékoztatási főosztály,
 - b) Adatgazda főosztályok,
 - c) Informatikai főosztály,
 - d) Módszertani főosztály,
 - e) Gazdálkodási és igazgatási főosztály.

2. §

Jelen utasítás alkalmazásában:

- a) mikroadat: az egyes statisztikai egységekre vonatkozó adat. A mikroadatok az aggregált adatok előállításának elsődleges forrásai.

- b) statisztikai egység: a statisztikai egység a megfigyelt vagy elemzett sokaság meghatározott tulajdonságokkal, jellemzőkkel, más néven ismérvekkel rendelkező egyede.
- c) közvetlen azonosítás: a statisztikai egység azonosítása neve és címe, illetve egy, az egységhez rendelt és nyilvánosan hozzáférhető egyedi azonosítási kód alapján;
- d) közvetett azonosítás: a statisztikai egység azonosítása a közvetlen azonosítástól eltérő, bármely módon;
- e) anonimizált mikroadat: a kutatószobában hozzáférhető mikroadat akkor tekintendő anonimizáltnak, ha nem ad lehetőséget a közvetlen azonosításra. A statisztikai egységek közvetett azonosíthatósága a kutatószobában megengedett.
- f) kutató: bármely természetes személy, aki valamely kutatás elvégzéséhez KSH anonimizált mikroadatot akar felhasználni.
- g) Adatgazda főosztály: a KSH azon szakstatisztikai szervezeti egysége, amelyik felelős a kutató által igényelt adatok kezeléséért.

3. §

- (1) A KSH az anonimizált mikroadatokhoz a kutatószobán keresztül biztosít hozzáférést a kutatók számára. A kutató a KSH-val megkötött kutatási szerződés mellékletében található „Titoktartási nyilatkozat”-ban vállal kötelezettséget arra, hogy a statisztikai egységeket semmilyen módon nem kísérli meg azonosítani.
- (2) A kutatható adatbázisok listáját (téma/tábla azonosítóit) az Adatgazda főosztály az Informatikai főosztály rendelkezésére bocsátja, amelyeket a kutatásra történő előkészítést követően a Tájékoztatási főosztály a kutatható témák között megjelentet a honlapon (www.ksh.hu).
- (3) Amennyiben a kutatószobában található, (2) bekezdésben foglaltak szerint elérhető adatállományok nem felelnek meg teljes egészében az adott kutatási célnak (pl. a kutatáshoz szükséges adatok nem, vagy nem a kellő részletezettségben férhetőek hozzá, az adatok nem a megfelelő időszakra vonatkoznak, stb.), a kutató – külön megállapodás szerint – kérheti az igényeinek megfelelő speciális adatállomány előállítását és a kutatószobában való hozzáférés biztosítását.

4. §

- (1) A kutató az anonimizált mikroadatokhoz való hozzáférést a jelen utasítás 1. számú mellékletében foglalt anonimizált mikroadatok iránti kutatószobai igénybejelentő lap kitöltésével és annak a Tájékoztatási főosztály részére történő megküldésével kezdeményezheti.
- (2) A Tájékoztatási főosztály a kutatási igényeket azok beérkezésének napján formailag ellenőrzi, majd továbbítja elbírálásra a téma szerint illetékes Adatgazda főosztálynak, illetve, ha külső forrásból adatbehozatalra vagy adatbázisok összekapcsolására jelentkezik igény, akkor a Módszertani főosztálynak is. A kutatás engedélyezéséről, vagy elutasításáról az Adatgazda főosztály legfeljebb 10 munkanapon belül tájékoztatja a Tájékoztatási főosztályt, aki az eredményről legkésőbb az Adatgazda főosztály véleményének kézhezvételét követő 4 munkanapon belül e-mailben és levélben is értesíti a kutatót, és ezzel egyidejűleg megküldi részére az igénylést szabályozó szerződés tervezetét, valamint a titoktartási nyilatkozatot. Az adatkérés engedélyezése esetén az Adatgazda főosztály az utasítás 1. sz. mellékletét képező anonimizált mikroadatok iránti kutatószobai igénybejelentő adatlapot aláírva eljuttatja a Tájékoztatási főosztályra. Az engedélyezés elutasítását az Adatgazda főosztálynak a Tájékoztatási főosztály felé indokolnia szükséges, aki azt továbbítja a kutató felé.
- (3) Amennyiben az adatkérés aggályos, nem igazolt a kutatási cél, vagy az igénylésben megjelölt kutató(k) megbízhatóságával kapcsolatban kétségek merülnek fel, a KSH jogosult az adatigénylést elutasítani.
- (4) Amennyiben az adatigénylést azért utasítja el a KSH, mert a kért adatokhoz való hozzáférés adatvédelmi szempontból még a kutatószobában is túlzottan kockázatos, a kutatóval történő eseti megegyezés alapján – külön szerződés keretében – a kutató által igényelt eredményeket a KSH állítja elő, és az adatvédelmi szempontból biztonságos, nem azonosítható adatállományt adja át a kutatónak.
- (5) Az anonimizált mikroadatokhoz történő hozzáférés engedélyezését követően a KSH és a kutató kutatási szerződésben rögzítik a hozzáférés feltételeit és a felek kutatáshoz kapcsolódó kötelezettségeit, jogait. A kutató csak a szerződés, illetve annak mellékletét képező titoktartási nyilatkozat aláírását követően veheti igénybe a kutatószoba szolgáltatásait.

- (6) A kutatási szerződés aláírását követően, az anonimizált mikroadatokról iránti kutatásosobai igénybejelentő lapon megnevezett kutatók részére, a Műszaki és üzemeltetési osztály biztosítja a Fényes Elek utcai épületbe történő belépést.

5. §

- (1) A kutatásosobát a 4. § (2) bekezdésben foglalt szerződés aláírását követően a kutató munkanapokon hétfőtől csütörtökig 9:00 és 16:00, illetve pénteken 9:00 és 13:00 órák közötti időben jogosult felkeresni.
- (2) A kutatásosobában a logikai beléptetéshez – a számítógépek (munkaállomások) használatához – a kutatónak azonosítania kell magát. A kutatási engedélyhez a KSH zárt borítékban mellékeli a felhasználói azonosítót és a jelszót, amelyet az Informatikai főosztály az aláírt kutatói szerződés Tájékoztatási főosztály által megküldött másolatának kézhezvételét követő 3 munkanapon belül ad meg.
- (3) Rendkívüli üzemeltetési helyzet bekövetkezése esetén (pl. üzemzavar, áramkimaradás) az Informatikai főosztály gondoskodik annak megszüntetéséről. Az ilyen helyzet várható időtartamáról, valamint annak megszűnéséről a Tájékoztatási főosztály értesíti a szolgáltatást igénybe vevő mindazon személyeket, akiket a rendkívüli üzemeltetési helyzet érint.

6. §

- (1) A kutatásosoba környezete egy a KSH többi rendszerétől elkülönült rendszer. A rendszer műszaki és technikai működtetéséért, fejlesztéséért, valamint a szoftverek frissítéséért az Informatikai főosztály, a kutatásosobai alkalmazások termékfelelősi feladataiért a Tájékoztatási főosztály (STATA), illetve az Informatikai főosztály (SPSS, SAS) felel.
- (2) A kutató csak a kutatásosobában lévő terminálszerver kliens gépén végezhet számításokat, elemzéseket, analíziseket. Ezeknek a végeredményei nem lehetnek az állományokban található statisztikai egységekre vonatkozó mikroadatokról.
- (3) Kutatási igény esetén a szükséges adatállományt a kutatás megkezdése előtt az Adatgazda főosztály kijelölt munkatársa (szükség esetén az Informatikai főosztály bevonásával), az erre a célra fejlesztett alkalmazás segítségével anonimizálva, lehetőség szerint a kutatási adatbázisba tölti át.

- (4) A külső forrásból származó adatokat, illetve a kutatók által esetlegesen a kutatószobába behozni kívánt programfájlokat (azok adatvédelmi és informatikai szempontú ellenőrzése után) a Tájékoztatási főosztály tölti fel az adatforgalmi munkahelyre, majd azt követően áttölti a kutatószoba fájlszerverére.
- (5) Ha a kutató a kutatószobába adatokat hoz be, a Módszertani főosztály a behozott adatok adatvédelmi szempontból ellenőrzi, annak érdekében, hogy a behozott adatok más, a kutatószobában rendelkezésre álló adatokkal együtt se adjanak lehetőséget a közvetlen azonosításra.
- (6) Ha a kutató a kutatószobába programfájlokat hoz be, az Informatikai főosztály a fájlokat informatikai szempontból ellenőrzi, annak érdekében, hogy azok ne okozzanak semmilyen fennakadást a KSH rendszerében.
- (7) A kutató igénye szerint a KSH biztosítja az egyedileg összeállított adatállomány szerződésben meghatározott – maximum 5 éves – időtartamra történő megőrzését. A megőrzött adatokhoz a kutató előzetes igénybejelentést követően – a jelen utasítás szabályainak megtartása mellett – bármikor hozzáférhet.

7. §

- (1) A kutatószoba használatához a KSH az alábbiakat biztosítja:
 - a) Megadja mindazt a felvilágosítást, ami a kutatómunka megkezdéséhez és a folyamatos kutatáshoz szükséges.
 - b) Gondoskodik a kutatói munkához szükséges tárterületről és a napközben végzett munka éjszakai mentéséről.
 - c) A kutató rendelkezésére bocsátja a kutatáshoz felhasználható szoftvereket. Ezek listája a verziójuk megjelölésével együtt a KSH honlapján (www.ksh.hu) érhető el.
 - d) A kutatáshoz a dokumentációkat – módszertani leírások; adatgyűjtési információk, a témát érintő KSH kiadványok stb. – papíron, illetve elektronikus formában a kutató rendelkezésére bocsátja.
- (2) A kutatónak a kutatószobai rendszer használatához a Tájékoztatási főosztály munkatársa, míg szakmai és módszertani kérdésekben az Adatgazda szakfőosztály(ok), illetve a Módszertani főosztály munkatársai nyújtanak segítséget.
- (3) A kutatáshoz további dokumentációk állnak a kutatók rendelkezésére.

Nyomtatott formában:

- a) módszertani leírások, adatgyűjtési információk, kérdőívek (a változók nevével feltüntetve, úgynevezett mezőneves kérdőív formájában)
- b) a témát érintő KSH kiadványok
- c) adattáblákban lévő változók listája, melyen szerepel a változók egyértelmű, pontos neve, mértékegysége, illetve a kérdés sorszáma, aminek válaszát az adott változó tartalmazza
- d) a képzett változók neve, leírása, kódja
- e) az adattáblákban szereplő (az adatok vonatkozási ideje szerint korábbi és jelenleg hatályos) osztályozások, nomenklatúrák leírása
- f) tájékoztató a kutató számára, hogy hová mentheti eredményeit, mekkora tárhelyet biztosít számára a KSH, milyen eszközöket hogyan érhet el
- g) a kutató milyen feltételek mellett dolgozhat (a mobiltelefont végig kikapcsolt állapotban kell tartania, a kiindulási és köztes munkafájlokat, eredményeket meg kell őriznie, stb.)

Elektronikus formában:

- a) változókhoz tartozó címkék külön fájlban vagy az adatállományba építve
 - b) nomenklatúrák
 - c) az adatállomány a kutatóval egyeztetett formában (CSV, SPSS, STATA, stb. fájl)
- (4) A dokumentáció, továbbá a kiadványok (beleértve az elektronikusakat is) összegyűjtése a Tájékoztatási főosztály feladata. Az összegyűjtött elektronikus dokumentumokat a Tájékoztatási főosztály adja át az Informatikai főosztály részére, aki biztosítja a kutatóknak ezen anyagok elérhetőségét. A szakmai dokumentumok elkészítéséért az Adatgazda főosztályok a felelősek.

8. §

- (1) Az Adatgazda főosztály a Módszertani főosztállyal együttműködve a kutatás elvégzését követően, de még a kiadást megelőzően adatvédelmi szempontból ellenőrzi a kutató kutatószobában végzett munkáját és annak eredményeit, annak érdekében, hogy egyedi statisztikai adat esetleges azonosítása, felfedése kizárható legyen. Az eredmények

kiadhatóságáról az Adatgazda főosztály határoz, de a kiadhatósághoz a Módszertani főosztály egyetértése szükséges.

- (2) Az Informatikai főosztály a kutató által lementett eredményekhez hozzáférést biztosít a Tájékoztatási főosztálynak, az Adatgazda főosztálynak és a Módszertani főosztálynak.
- (3) A kutatás adatvédelmi szempontból ellenőrzött és jóváhagyott eredményét a KSH a kutató kérésétől függően elektronikus adathordozón, vagy e-mailen juttatja el a kutatóhoz. Az ellenőrzött állományt az Adatgazda főosztály vagy a Módszertani főosztály továbbítja az adatkiadásért felelős Tájékoztatási főosztályra.

9. §

A kutatószoba adataiból létrejött eredményeken alapuló publikáción, művön, tanulmányon a kutató köteles feltüntetni a Központi Statisztikai Hivatalt, mint adatforrást és egy arra vonatkozó nyilatkozatot, hogy a KSH-t nem terheli semmilyen felelősség az eredményekkel, illetve az azokból levont következtetésekkel kapcsolatban. A kutató köteles a kutatószoba adataiból létrejött eredményeken alapuló publikációkról, művekről, tanulmányokról (lehetőleg a publikálást megelőzően) egy példányt a KSH részére eljuttatni.

10. §

A kutató az adatok, illetve eredmények publikálása során köteles megtartani a statisztikáról szóló 1993. XLVI. törvény, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény, illetve 2012. január 1-től az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2012. évi CXII. törvény, valamint jelen utasítás és a KSH-val kötött kutatói szerződés rendelkezéseit. Ezen rendelkezések megsértéséért a kutató jogi felelősséggel tartozik.

11. §

Ez az utasítás 2011. december 13. napján lép hatályba és egyúttal hatályát veszti a XII/2009. KSH előírás.

Dr. Vukovich Gabriella s.k.,
a KSH elnöke

Készítette: Lakatos Miklós 345-34607, miklos.lakatos@ksh.hu	Látta: Kópházi József 345-6072 jozsef.kophazi@ksh.hu	Jóváhagyta: Szabó István 345-6187 istvan.szabo@ksh.hu
Mátyás-Bodovics Edina 345-6266 edina.matyas@ksh.hu	Szép Katalin 345-6860 katalin.szep@ksh.hu	
Nagy Eszter 345-1157 eszter.nagy@ksh.hu	Láng Dóra 345-6006 dora.lang@ksh.hu	
Vereczkei Zoltán 345-6541 zoltan.vereczkei@ksh.hu	Varga Zoltán 345-6496 zoltan.varga@ksh.hu	
Antal László 345-1294 laszlo.antal@ksh.hu		
Nagy Sándor 345-6911 sandor.nagy2@ksh.hu		